

9cb224fccd307090f72627fa58219e88_od_576p(mediainfo_10.2.litterointi in)

Äänitteen kesto: 31 min

Litterointimerkinnät

sa-	sana jää kesken
(sana)	epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja
(-)	sana, josta ei ole saatu selvää
(--)	useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
, . ? :	kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauko puheessa

[00:58] Kaupunginjohtaja Ritva Viljanen

Lämpimästi tervetuloa tähän Vantaan kaupungin ylimääräiseen mediainfoon.

Meillä on nyt takana vuosi elämää koronan ja sen aiheuttamien rajoitusten kanssa, ja voidaan havaita siis, että koronakriisin toimenpiteet ovat kohdistuneet erityisesti nuoriin. Kun vanhempia ihmisiä on haluttu suojata, on rajoitukset kohdistettu ennen kaikkea nuoriin, ja tämä on tämän kriisin aivan erityinen piirre. Terveydellisestä kriisistä on tullut toimenpideajan pitkittymisen vuoksi yhä enemmän myöskin sosiaalinen kriisi.

Vantaa on koonnut näitä vaikutuksia yhteen ja haluamme kertoa kootusti havainnoistamme. Kaupungissahan ovat koossa kaikki yhteiskunnan toimenpiteet, ja sen takia meidän välittämämme kuva on erityisen laaja-alainen. Toki me Vantaalla teemme kaikkemme, jotta perheiden elämä helpottuisi ja vauriot jäisivät mahdollisimman pieniksi.

Meillä taustalla on tässä ollut myöskin se, että olemme käyneet lävitse aikaisempia kriisejä, ja tämäkin kriisi vertaantuu hyvin paljon 90-luvun alun lamaan. Tuolloin perheiden tuki oli vähäistä, ja suuri työttömyys ja perheiden ongelmat heijastuivat välittömästi lapsiin. Ylisukupolvinen ja kasautuva syrjäytyneisyys monella perusteella oli uusi ilmiö Suomessa, joka ei ollut tullut tällä tavalla aikaisemmin näkösalille. Nyt olemme suunnanneet rajoitustoimenpiteet nuoriin: estäneet heiltä kouluun menon, harrastamisen, kieltäneet kaverien tapaamista, myös kulttuurin

ja tapahtumatuotannon rajoitukset ovat koskeneet ennen kaikkea heitä. Perheitä on myöskin saattanut koetella samaan aikaan pitkäaikainen työttömyys. Nyt on korjausliike tehtävä ajoissa ja tukitoimiin on varauduttava.

Haluankin siis korostaa jo tässä lähtötilanteessa, että koronaan liittyvien varotoimien aiheuttamista välittömistä vaikutuksista on puhuttu kyllä melko paljon, kuten työttömyydestä. Huomattavasti vähemmälle huomiolle ovat jääneet ne vaikutukset, jotka ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen, ja jotka ovat siis sitä kautta huomattavasti suurempia.

Anteeksi, nyt tämä ei mene eteenpäin. Pahoittelen, pieni teknillinen ongelma.

Meillä on kentällä useita toimijoita, eli mikä mistä saadaan tämä laaja-alainen kuva. Poliisi, nuorisotyö, sosiaalityö, opettajat ja kaikki muut kasvattajat, heiltä saamamme tieto on todella arvokasta tilanteen ymmärtämiseksi. Tässä esityksessä tulee siis joitakin arjen kokemuksia. Ei heikkoja signaaleja, vaan ne ovat kyllä jo vahvoja ja vakavia signaaleja.

Jos katsotaan ensin tilannetta kouluissa. Koulujen ja oppilaitosten henkilöstö on käydyissä keskusteluissa linkittänyt ainakin osittain nousseet väkivalta- ja kiusaamistapaukset niin sanotun koronaväsämyksen piikkiin. Myös nuorisopalveluiden raportista ilmenee, että nykyinen poikkeava yhteiskunnallinen tilanne kuormittaa nuoria. Lähtökohtaisesti ongelmaisten lasten ja nuorten ongelmakäyttäytyminen on monelta osin kriisiytynyt ja kärjistynyt. Useissa tapauksissa laajentuneissa konflikteissa on ollut osallisena myös sellaisia yksilöitä, joiden henkilöhistoriaan ei ole kuulunut ongelmallinen käyttäytyminen tätä ennen. Päiväkodit, koulut ja oppilaitokset ovat olleet aktiivisesti yhteydessä arjesta poikkeavien tilanteiden sattuessa. Näiden tilanteiden kohdalla moniammatillinen yhteistyö on saatu jouhevasti käyntiin. Kouluaikana sattuneiden kouluväkivalta- ja kiusaamistilanteiden hoitamista on vaikeuttanut se, että koulussa sattunut tilanne saattaa olla vain osa isompaa konfliktia, jota myös käydään vapaa-ajalla ja somessa. Tästä syystä esimerkiksi uhrin ja kiusaajan roolia on vaikea määritellä, koska laajemmaksi vastakkainasetteluksi eskaloituneessa tilanteessa osallisten roolit hämärtyvät ja puolesta ja vastaan puhujia riittää molemmille osapuolille.

Olemme havainneet myöskin lievää nousua henkilökuntaan kohdistuneessa uhkaavassa käytöksessä. Yläkouluilla on havaintoja niin sanotuista järjestetyistä tappeluista, joita myöskin kuvataan, ja

takavarikoissa enenevässä määrin valitettavasti löydetään myöskin kiellettyjä esineitä, kuten teräaseita. Elikkä tilanteeseen lähdetään jo varustautuneena teräaseilla.

Vapaa-ajalla harrasteiden ja nuorisotilojen ollessa suljettuna nuoret kokoontuvat ennen kaikkea kauppakeskuksiin. Vantaalla keskeisimmät kokoontumispaikat ovat Dixi, Myyrmanni ja Martinlaakson ostari. Me olemme havainneet myöskin, että Dixissä on yhä enenevässä määrin nuoria, jopa alakouluikäisiä, 12-vuotiaita nuoria. Dixiin kerääntyy myös lapsia ja nuoria Vantaan lähikaupungeista ja kehyskunnista. Nuorten suuri määrä kauppakeskuksissa on aiheuttanut useita yhteenottoja varsinkin päihtyneiden aikuisten kanssa, ja varsinkin Dixissä myös nuoret ovat ottaneet yhteen keskenään. Poliisi onkin julkaissut tiedotteen, jossa peräänkuulutetaan kauppakeskusten mielekkyyttä nuorten ja lasten ajanviettopaikkana.

Jalkautuvat ja digialustoilla työskentelevät nuorisotyöntekijät raportoivat paljon nuorten ahdistuksesta, turhautuneisuudesta ja tekemisen puutteesta, sekä yleensä mielenterveyteen liittyvistä huolista. On havaittu myöskin, että nuorilla on aiempaa enemmän itsetuhoisia ajatuksia. Nuorten omatoiminen ja valvomaton kokoontuminen altistaa heitä myös aikuisten epäasialliselle lähestymiselle. Meille on raportoitu tällaisia, usein seksuaalisia epäasiallisia lähestymisiä.

Myöskin pitkin Vantaata on raportoitu nuorten päihteiden käytöstä. Tapauksissa on käytetty kannabista, reseptilääkkeitä ja alkoholia. Kouluista, oppilaitoksista ja nuorisopalveluista tulleiden tietojen pohjalta on melko ilmeistä, että koronan aiheuttama poikkeustilanne onkin rikkonut nuorten arjen normaalia rakennetta ja aiheuttaa siten erilaista oireilua ja epätoivottavaa käytöstä.

Sosiaalityön näkökulmasta voidaan todeta, että yksinäisyys aiheuttaa ahdistusta myös lapsille ja nuorille. Elämä on kivaa, kun on kavereita, on kiva tehdä asioita, kun on kavereita, ja nyt se ei ole mahdollista. Nuoren elämänpiiri kapeutuu, kun ei tarvitse tai ei voi mennä kouluun. On havaittavissa myöskin, että masennuksen määrä on lisääntynyt.

Vaikutukset myös oppimiseen ja opiskelun etenemiseen ovat merkittävät. Oppimisvaikeudet korostuvat, pudokkuuden ja syrjäytymisen riski on kasvanut. Pitkä tauko harrastuksista niin ikään voi vaikeuttaa paluuta harrastuksen piiriin. Täytyy muistaa, että lasten harrastaminen ei ole vain niin sanottua harrastelua, vaan se on tärkeä osa heidän kasvamistaan aikuisuuteen. Monille lapsille ja nuorille harrastukset ovat keskeinen toimintakykyä ylläpitävä tekijä ja merkittävä sosiaalinen piiri. Vaikutukset kasautuvat. On tietoa

esimerkiksi nuorten passivoitumisesta, kotiin jumittumisesta, ahdistuneisuuden lisääntymisestä, kun aiemmat keinot esimerkiksi liikunnan kautta purkaa energiaa ja saada positiivista palautetta ovat nyt olleet tauolla.

Kun suljettiin harrastuksia, niin samalla myöskin lisättiin eriarvoisuutta. Se kohdistuu erityisesti pienituloisiin lapsiperheisiin, kun kaupungin ilmaiset palvelut olivat kiinni, mutta kuitenkin hyvätuloiset vanhemmat voivat ostaa lapsilleen yksityistunteja tai käyttää avoimena olevia yksityisen palveluntuottajan tiloja. On havaittu myöskin, että perheissä tilanteet ja ilmapiiri kiristyvät. Jotkut vanhemmat passivoituvat, eivät enää jaksaa viedä lapsia ulos, vaan vetäytyvät kotiin ja kuormittuvat liikaa. Ohjautuminen turvakotiin on esimerkiksi vähentynyt samaan aikaan, kun avopalvelujen kysyntä on lisääntynyt. Tämä saattaa indikoida tiukentunutta kontrollia kodeissa ja huonompaa mahdollisuutta paeta vaarallisia tilanteita. Raportoidaan rankkojakin tapauksia kotikeikoilta. Lähisuhdeväkivalta on lisääntynyt, ja muistaa täytyy: vaikka lasta ei sinänsä lyötäisi, niin lapsi on lähisuhdeväkivallan tilanteissa aina uhri.

Lasten ja nuorten estäminen pääsemästä kouluun on minusta ehkä paras keino lisätä eriarvoisuutta ja syrjäytymistä, jos sitä halutaan tehdä. Sen vaikutukset ovat niin voimakkaat. Tilanteesta eivät selviä kovinkaan hyvin ne, joilla on oppimisessa vaikeuksia. Nyt ensi kertaa havaitaan myöskin, toisin kuin keväällä, että lapsia ja nuoria myös katoaa. Keväällä saatiin vielä kaikkiin yhteys, mutta nyt näin ei enää ole, ja tämä merkitsee sitä, että tärkeät havainnot jäävät lapsista tekemättä, kun nuorta ei tavoiteta eikä häntä nähdä.

Toki on niin, että osalle arjen kiireisyyden väheneminen on saattanut olla jopa positiivinen asia, ja on myös harrastuksia, joita voi toteuttaa ulkona tai verkon välityksellä. Riskinä kuitenkin on, että ne lapset ja nuoret, joilla on valmiiksi haastava tilanne esimerkiksi perheessä tai niin sanottuja nepsy-pulmia, kärsivät eniten ja kuilu muihin kasvaa.

Perheiden tilanne tietenkin heijastuu lapsiin, ja tässä on tilastoja toimeentulosta. Toimeentulo- ja asumistukimenot ovat viime vuoden aikana lisääntyneet yli 25 prosenttia Vantaalla. Tästä on kysymys: kaupunkiköyhyys on lisääntynyt, kun työttömyys on Vantaalla yksi korkeimmista suurista kaupungeista tällä hetkellä. Ja tämä köyhyys satuttaa myös lapsia ja nuoria.

Katsotaan asiaa hieman nuorisotyön kannalta, mitä siellä on havaittu ja mitä voimme sitten tehdä. Vantaa on lisännyt jalkautunutta nuorisotyötä. Vantaa on ollut jalkautuneissa nuorisotyössä erityinen edelläkävijä ja määrät ovat nelinkertaistuneet. Kuinka paljon lapsia

kohdataan jalkautuvassa nuorisotyössä? Lapsethan eivät pysy enää kotona siinä määrin kuin aiemmin, vaan lähtevät ulos, ja vaikka on ollut kovatkin pakkasimat, nuorten liikkuminen ja hengailu ulkona on vain lisääntynyt. Kun vielä viikolla 49 jalkautuva nuorisotyö tapasi 680 lasta, niin viikolla 4 tänä vuonna määrä oli jo 2509, eli 4 kertaa suurempi. Kaikki nuoret eivät harrasta, eivätkä siten ole kaupungin tai muiden elämään sisältöä antavien palvelujen äärellä vapaa-ajallaan. Siksi tarvitaan nuorten luokse menevää tukea.

Nuorten pahoinvointi näkyy kadulla. Itä-Uudenmaan poliisi kertoo nuorten häiriökäyttäytymisen lisääntyneen. Kasvuprosentti on iso. Myös rikokset ovat lisääntyneet, ja muistaa tulee sekin, että rikoksia tekevät erityisesti nuoret aikuiset. Erityisesti on levottomuutta viikonloppuisin. Tähän haemme ratkaisua. Vantaa miettii kovasti ja käy pohdintaa siitä muiden toimijoiden ja pääkaupunkiseudun kanssa, tulisiko esimerkiksi perjantaisin avata nuorisotilat, jotta nuoret saisivat turvallisen ja valvotun paikan, jossa voi harrastaa kauppakeskushengailun sijasta.

Kasvatus ja oppiminen. Kurkataan koulujen maailmaan. Meillä korona-aikana oppilashuollon asiakasmäärät ja kohtaamiset ovat tuntuvasti lisääntyneet. Kun vuonna 2019 kohtaamisia oli 8595, niin vuonna 2020 kohtaamisia oli noin 10 700. Eli kasvu yli 30 prosenttia. Toisella asteella ovat psykologikäynnit myös lisääntyneet. Asiakkaiden määrä on lisääntynyt yli 10 prosenttia, sekä kohtaamisten määrä samoin.

Kun toisen asteen opiskelijat ovat etänä olleet, tämä on ajankohtainen kysymys, jota mietitään nyt. Pääkaupunkiseudun rajoituksethan ovat voimassa tämän kuukauden loppuun, ja varmasti ensi viikolla erityisesti tätä PKS-koronakoordinaatioryhmässä mietitään. Paljon jää puuttumaan, kun ei olla läsnä opetuksessa. Digimaailmassa voi oikean ja väärän rajan hämärtyä, kun turvallisen aikuisen kontakti jää puuttumaan. Haasteellisten perheiden pahoinvointi on lisääntynyt aivan huolestuttavasti. Etäopetuksessa olevat ovat surullisia normaalien kasvuvaiheiden jäätyä heiltä kokonaan välistä. Penkkarit, riparit, vanhojen tanssit – nuoruus jää jollain tavalla vajaaksi, kun siirtymäriitit puuttuvat. Harrastuksista jo puhuttiin, ja siitä, että nuoret kuitenkin hakeutuvat sosiaalisiin kontakteihin ja siksi kokoonnutaan kaduilla ja kauppakeskuksissa. Fyysisen liikunnan puuttuminen toisellakin asteella tekee saman tuloksen kuin muuallakin, elikkä lisää rauhattomuutta. Etätapaamiset psykologin kanssa ovat olleet haasteellisia toisille oppilaille, riippuu tuen tarpeesta. Oppiminen on heikentynyt ja tukea tarvitsevien lasten ja nuorten osalta se on heikentynyt aivan erityisen paljon.

Meillä on siis monia huolia. Koulupudokkaiden määrä huolettaa. Vaatii erityistä vanhempien panosta saada nuori noudattamaan etäopetusta sekä hyvää päivärytmiä. Tässä taannoin julkaistiin eräessä lehdessä pilakuva siitä, mikä on nykyisin toisen asteen opiskelijan päivärytmi, eli aika monet vanhemmat lähettävät meille samaa huoliviestiä, että sen verran aamulla herätään, että loggaututaan etäopetukseen ja sen jälkeen peiton alla unia jatketaan. Normaalisti hyvinvoivien oppilaiden kurssit jäävät kesken etäopetuksessa ja opintojen suorittaminen venyy, ja saattaa olla jopa niin, että halukkuus saattaa opinnot loppuun voi uupua kokonaan. Etäopetusta ei myöskään oteta tosissaan. Lähiopetus- ja etäopetustilanteessa oppilaiden oma valinta on myöskin osoittautunut ongelmalliseksi. Valitettavasti kävi näissä hybriditilanteissa niin, että esimerkiksi abien osalta, kun he saivat valita etä- ja lähiopetuksen, usein lähiopetusta tarvitsevat ovat valinneet etäopetuksen. Elikkä ne, joille se olisi ollut kaikkein hyödyllisintä, valitsivat kuitenkin etäopetuksen, kun taas ne, jotka eivät ole hyöttyneet siitä niin paljon, niin valitsivat lähiopetuksen.

Pääkaupunkiseudun nuoret ovatkin olleet Suomen tiukimpien rajoitusten kohteena ja tämä asetelma on yo-kirjoituksissa epäreilu. Muistaa tule, että yo-kirjoituksilla on suomalaisessa yhteiskunnassa iso merkitys läpi vuosien.

Vantaa on lisännyt toki tukea. Digityötä ja verkostotapaamisia järjestetään. Tulossa on etäaamukahveja esimerkiksi Tikkurilan lukiossa. Kuraattori- ja psykologitapaamisia järjestetään niin ikään Teamsin kautta, ja myöskin Teamsin kävelytapaamisia. Korona-avustuksella on palkattu ylimääräisiä psykologeja esimerkiksi Vaskivuoreen ja Tikkurilaan. Koronapsykologin tietoiskut opiskelijoille oman hyvinvoinnin tukemisesta, niitä järjestetään paljon. Varian opiskelijoita tuetaan omilla opiskeluhuollon psykologeilla ja kuraattoreilla. Abeilla alkaa nyt 4 kertaa toteutettava Teams-luentosarja tueksi yo-kirjoituksiin. Vantaa voitti myöskin Klash-pilotin, Kuntaliiton tietotekniikan vuosipalkinnon, ensimmäisen sellaisen. Sen Klash-pilotin tavoitteena on estää opintojen keskeyttämistä ja se on aloitettu nyt Myyrmäessä noin 90 aloittaneelle ammatillisten opintojen oppilaalle.

Opettajien, opojen ja psykologiensa määrää on lisätty korona-avustuksilla. Myös varhaiskasvatuksessa on palkattu lisää työntekijöitä osaan yksiköistä. Haluan myöskin korostaa sitä, että koulun merkitys etenkin maahanmuuttajavaltaisilla alueilla on korostunut. Koulu on se, johon luotetaan, tukeudutaan, sinne on helppo mennä, sinne halutaan ja sieltä haetaan neuvoja ja tukea, ja sen takia koulujen aukiolo on näillä alueilla monelle erittäin merkityksellistä.

Vantaa on käynnistänyt vuonna 2019 myönteisen erityiskohtelun alueellisen ohjelman. Se koskee 5 aluetta. Nämä 5 aluetta saavat 6 miljoonaa euroa ylimääräistä rahaa, jolla pyritään parantamaan alueiden yhdenvertaista asemaa muiden alueiden kanssa Vantaalla. Muutama väläys näistä toimenpiteistä. Eli vahvistetaan osaamista, tuetaan koulupolkua, järjestetty suomen kielen opetusta pitkäaikaistyöttömille, yläkouluihin palkattu lisää erityisnuorisotyöntekijöitä, ja myöskin Variaan useita erityisnuorisotyöntekijöitä. Meillä on ollut monikulttuurinen lasten sinfoniaorkesteri Tempo, joka ei vaadi sinfoniaorkesterin soittimen osaamista, vaan musiikki alkaa heti. Niitä laajennettiin myöskin täällä myönteisen erityiskohtelun alueella. Tänä vuonna erityistä tulee olemaan se, että alakoulujen erityisnuorisotyöntekijät sekä kaupunkitasoiseen kiusaamisen ehkäisytyöhön palkataan projektipäällikkö, elikkä alakouluihin tulee lisää erityisnuorisotyöntekijöitä, sekä palkkaamme kiusaamisen ehkäisytyön projektipäällikön. Myöskin Länsimäessä ja Mikkolan koulussa pihoja varustetaan, että ne olisivat mukavammat.

Lasten ja perheiden hyvinvointiin satsataan. Me olemme aikaisemmin jo lisänneet tosiaan varhaiskasvatuksen kuraattoreja. Hammashuollosta pidetään huolta asukastapahtumissa. Hakunilan lasten ja perheiden yhteisötila avattiin siis Hakunilaan. Viime kesänä kesäruokailua avattiin ja noin 20 000 ruokakassia jaettiin. Uutta on se tänä vuonna, että lapsiperheet saavat kotipalvelua. Me olemme avanneet myöskin Monikun, monikulttuurisen väestötyön mallia Vantaalle, sitä tehdään parhaillaan. Avattu lisää avoimia kohtaamispaikkoja alakoululaisten iltapäivätoimintaan alakoululaisille, ja iltapäivätoimintaa kehitetään. Erityisesti pojille kohdennetaan sukupuolisensitiivistä sosiaalista nuorisotyötä Korso-Koivukylän alueella.

Turvallinen ympäristö on tärkeä. Mainitsinkin jo Länsimäen ja Mikkolan koulujen pihojen kunnostamisen, mutta meillä on myöskin osallistuva budjetointi Havukoskella, Länsimäessä ja Mikkolassa, ja siinä erityisesti panostetaan lasten ja nuorten tavoittamiseen. Heillä on konkreettinen mahdollisuus ideoida, miten omaa lähiympäristöä voisi kehittää, ja myös nuoret saavat tuki äänestää. Kaikilla alueilla on käytössä 50 000 euroa. Hakunilassa ja Martinlaaksossa toteutetaan kesäkaudella tänä vuonna viime syksynä äänestyksen voittaneet ehdotukset. Yhteensä toteutetaan 14 ehdotusta. Tällaisia ehdotuksia ovat muun muassa Hakunilan tuleva frisbeegolfrata, Martinlaaksoon tulee lisää roskiksia, sinne rakennetaan kukkaniitty, pöytäryhmä ja puistojoogaa toteutetaan. Lisäksi seuraavana meillä on menossa myöskin se, että Koivukylän Koivutorin katukuva saataisiin nykyistä viihtyisämmäksi ja valoisaksi lasten tuottaman kollektiivisen valokuvateoksen avulla.

Lopuksi muutama sana vielä. Koronakriisin rajoitustoimenpiteet ovat siis, kuten olen sanonut, kohdistuneet erityisesti nuoriin. Kouluista, oppilaitoksista ja nuorisopalveluista tulleiden tietojen pohjalta on ilmeistä, että koronan aiheuttama poikkeustilanne on rikkonut nuorten arjen normaalia rakennetta ja aiheuttaa siten erilaista oireilua ja epätoivottavaa käytöstä. Pyysimme myös HUSin lastenpsykologian linjajohtajan Leena Repokarin arvioimaan Vantaan tilannetta, ja hän todentaa niitä ilmiöitä, ammattitaitonsa perusteella selittää niitä ilmiöitä hyvällä tavalla. Haluan siteerata häntä tässä seuraavaksi.

Hän toteaa: "Lapsilla on oikeus käydä koulua. Siellä opitaan sekä akateemisia taitoja että sosiaalisen elämän sääntöjä. Siellä saa ruokaa ja terveydenhuoltoa sekä mahdollisuuden tuoda esiin sellaisia vaikeuksia, joista ei missään muualla ehkä voi puhua. Erityistoimenpiteiden lyhytaikaiset vaikutukset ovat kahtalaisia. Useimmille etäopetus ja tauko harrastustoiminnassa on ollut selvästi vahingollista. Vanhempien mahdollisuudet tukea nuoruusikäisiä he ovat heikommalla kuin nuorempien lasten kohdalla, koska nuoruusiän kehitykseen kuuluu irtiotto vanhemmista, eikä heiltä enää oteta tukea vastaan samalla tavalla kuin aikaisemmin. Lisäksi nuoruusikäiset seuraavat uutisia ja ovat tarkkoja oikeudenmukaisuuskysymyksistä. On selvää, ettei tunnu oikeudenmukaiselta, että aikuiset voivat jatkaa elämäänsä nuorten näkökulmasta suhteellisen tavanomaisesti ja samaan aikaan nuorilta kielletään kaikki se, mikä kyseessä olevalla ikäkaudella on tärkeää ja tyydyttävää.

Huolestuttavaa on se, että kun koulun tai oppilaitoksen aikuiset eivät lainkaan näe oppilaita, tärkeät havainnot heidän voinnistaan voivat jäädä tekemättä. Tällä voi olla dramaattisia vaikutuksia lapsen myöhempään elämään, jos esimerkiksi päihteiden käyttö pääsee riistäytymään. Nuoruusiässä tapahtuu tärkeitä keskushermoston kypsymistä muun muassa motivaatio- ja palkitsemisjärjestelmässä, johon päihteiden käyttö voi aiheuttaa pysyviä vaurioita.

Erityisesti tulisi olla huolissaan epätasa-arvoisuuden lisääntymisestä rajoitustoimien pitkittyessä. Lapset ja nuoret, joiden kasvuympäristön tuki (on alkaa päälle hyvä) [25:30], selviytyvät todennäköisesti rajoitustoimista suhteellisen hyvin, mutta niille, joilla tätä tukea ei ole, ei kotona ole ennakoitavaa arkea eikä huolta pitäviä aikuisia, saattavat tipahtaa pitkäaikaisesti tai jopa pysyvästi opinnoista ja tavanomaisesta arjesta."

Hän päättää meille antamansa lausunnon: "Olen ehdottomasti sitä mieltä, että lasten ja nuorten elämä tulee saattaa niin tavalliseksi kuin mahdollista. Aikuiset kykenevät rajoittamaan elämäänsä ja odottamaan, mutta lasten ja nuorten kehitys edellyttää jatkuvaa uuden

oppimista, sosiaalisia suhteita ja myös perheen ulkopuolisia aikuiskontakteja. Lasten ja nuorten hyvinvointi tulee asettaa etusijalle ja heidän kohdallaan tulee muistaa kehitykselliset tarpeet ja niiden edellytysten turvaaminen. Se, mikä aikuiselle on pelkästään tuskastuttavaa ja pitkästyttävää, voi lapselta viedä pysyvästi mahdollisuuden saada omaa kapasiteettia rakentavaan käyttöön.”

Julkisuudessa näitä asioita, mitä olen kuvannut Vantaan näkökulmasta, on tullut esille. Esimerkiksi HUSin lastenlääkärit vetoavat ja ovat kiinnittäneet näihin pitkäaikaisiin vaikutuksiin, joita nyt jo nähdään lapsille ja nuorille aiheutuvan, miten haitallista se on, ja myöskin lasten oma ääni kertoo katkeruudesta, uupumuksesta ja yksinäisyydestä. Yleisradio toteutti kyselyn, ja sen tutkimus kertoo lasten ja nuorten ahdistuksesta.

Ja lopuksi tosiaan haluan sanoa, että julkiset palvelut ovat nuorten tulevaisuuden turvaamisessa avainasemassa. Akuutin koronakriisin ohella on siis nähtävä koronarajoitusten aiheuttamat pitkän aikavälin vaikutukset. Julkisten palveluiden merkitys on aivan olennainen nuorten tuki- ja jälkihuollossa, ja tässä ovat toki tärkeitä hyvinvointipalvelut, mutta lisäksi tärkeitä ovat kasvatuksen ja oppimisen palvelut, kulttuuri ja myös liikunta. Siksi tuleekin varmistaa kuntien edellytykset huolehtia näistä tehtävistä myös hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, ja tätä työtä tehdään siis rinnan koronan aiheuttamien talousvaurioiden korjaamisen kanssa, mutta näihin täytyy olla varaa ja näistä täytyy pitää huolta. Ei siis toisteta enää uudelleen 90-luvun laman virheitä. Olisi toki oikein ja reilua, että nuori saisi moneen kertaan uuden alun mahdollisuuden, mutta me tiedämme tutkimusten perusteella sekä tästä arjesta sen, että valitettavasti näin ei monen kohdalla kuitenkaan toteudu. Lapsuus ja nuoruus ja sen kokemukset ovat se kivijalka, jolle myöhempi elämä tulee rakentumaan.

Kiitos.

Ja vielä viimeisesti tervetuloa seuraavaan infoon jo ensi viikolla, ensi tiistaina kello 14, ja tällöin käymme lävitse ennen kaikkea Vantaan koronatilannetta.

Kiitoksia.